

Asia: VN /5137/2022

Työryhmän lausuntopyyntö valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta sekä valmiuslain yleisistä kehittämistarpeista

Lausunnonantajan lausunto

Huomionne valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta

Vakuutuskeskus (Liikennevakuutuskeskus, Potilasvakuutuskeskus, Ympäristövakuutuskeskus) kiittää mahdollisuudesta lausua muistiosta.

Vakuutuskeskus pitää hyvänä sitä, että valmiuslakia ja sen toimivuutta tarkastellaan nykyisessä muuttuneessa turvallisuustilanteessa. Vakuutuskeskus pitää myös hyvänä sääntelyä, joka velvoittaa julkishallinnon varautumaan myös normaaliolojen häiriötilanteisiin ja sitä, että velvollisuuden sisällöstä säädetään nykyistä tarkemmin. Edelleen positiivista on, että säännösperusteisesti edistetään varautumisen poikkihallinnollista yhteistyötä ja koordinoitua.

Vakuutuskeskus ei kannata työryhmän ehdotusta yleislakina toimivan valmiuslain varautumisvelvollisuuden organisatorisen soveltamisalan kategorista laajentamisesta julkisia hallintotehtäviä hoitaviin yhteisöihin. Ehdotus jää tältä osin myös epäselväksi, kuten alla tarkemmin kuvataan. Vakuutuskeskuksen organisaatioiden (keskusten) sekä näiden jäsenyhtiöiden eli lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevien vakuutusyhtiöiden osalta varautumisvelvollisuudesta säädetään jo nimenomaisesti ja kattavasti toimialaa koskevassa erityislainsäädännössä (Liikennevakuutuskeskuksesta annetun lain 16 §, Potilasvakuutuskeskuksesta annetun lain 18 §, vakuutusyhtiölain 31 luvun 13 §). Nykyinen sääntely on vakiintunut ja riittävä. Edellä mainitun voimassa olevan sääntelyn voidaan katsoa sisältävän myös mietinnössä esitetyt varautumisvelvollisuuden aineellisen sisällön täsmennykset. Mietinnön mukaisesti valmiuslaissa ei ole jatkossakaan tarkoitus säätää velvollisuuksista yksityiskohtaisesti, vaan jättää toimenpiteissä harkintavaltaa toimijoille.

Vakuutusala koskevaa valmiussääntelyä ja toimintaa valvoo Finanssivalvonta, joka on myös antanut tarkempia määräyksiä ja ohjeita varautumisvelvollisuuden sisällöstä. Edellä mainitun lisäksi

Huoltovarmuuskeskuksen yhteydessä toimiva Vakuutusalan pooli on antanut varautumista täsmentäviä ohjeita. Vakuutusala myös harjoittelee ja testaa säännöllisesti viranomaisten kanssa varautumista erilaisten häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varalta.

Muistion perusteella jää epäselväksi mitä toimijoita ja millä perusteella työryhmä on tarkoittanut sisällyttää valmiuslain varautumisvelvoitteen laajennukseen. Muistion sivulla 26 todetaan, että valmiuslain varautumisvelvoitteen laajennus ei koskisi niitä yhteisöjä, joille on annettu julkisia hallintotehtäviä perustuslain 124 §:ssä tarkoitetulla tavalla lain nojalla. Valmiuslain varautumisvelvoitteen ulkopuolelle jäisivät niin ikään toimijat, jotka hoitavat julkisia hallintotehtäviä toimilupa- perustuen. Muistiossa käytetään kuitenkin esimerkkinä mm. Liikennevakuutuskeskusta ja Potilasvakuutuskeskusta tahoina, joita soveltamisalan laajennus koskisi. Liikennevakuutuskeskus ja Potilasvakuutuskeskus toimeenpanevat lakisääteistä vakuutustoimintaa, jota on pidetty perustuslaissa tarkoitettuna julkisena hallintotehtävänä, erityislainsäädännön nojalla. Keskusten jäsenyhtiöt eli yksityiset vahinkovakuutusyhtiöt hoitavat niin ikään julkista hallintotehtävää erityislainsäädäntöjen kuten liikenne- ja potilasvakuutuslain nojalla Finanssivalvonnan myöntämän toimiluvan perusteella. Tarkoituksenmukaisena ei voida pitää ratkaisua, jossa lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevien osalta varautumisvelvollisuudesta säädettäisiin epäyhtenäisesti riippuen siitä, missä muodossa toimintaa harjoitetaan.

Muistiosta ei ilmene erityisiä syitä säädöspohjan muuttamiselle juuri muistiossa lueteltujen julkista hallintotehtävää toteuttavien tahojen osalta. Valmiussäätelyn näkökulmasta esimerkiksi Liikennevakuutuskeskuksen ja Potilasvakuutuskeskuksen roolia voidaan pitää huomattavasti pienempänä kuin vakuutusyhtiöiden, jotka ilmeisesti jäisivät jatkossakin säätelyn ulkopuolelle.

Erytyislainsäädännöllä pystytään jatkossakin ottamaan paremmin huomioon valmiuslainsäädännön kannalta olennaiset toimijakohtaiset erityispiirteet. Säätelyä kehitettäessä on lisäksi varmistettava, ettei varautumisvelvollisuuden laajentuminen vaarana yhteisön toiminnan tarkoitusta normaalioloissa ja sille tavanomaisesta toiminnasta poikkeavat aiheutuvat lisäkustannukset korvataan täysimääräisesti valtion tai huoltovarmuusrahaston varoista. Samassa yhteydessä tulee varmistaa, että vakuutustoimintaan kohdistuvat kansalliset varautumisvaatimukset täydentävät sitovaa EU-säätelyä johdonmukaisella tavalla eivätkä aiheuta palvelujen tarjoajien, asiakkaiden tai muiden sidosryhmien kannalta haitallisia soveltamisristiriitoja.

Miten arvioisitte voimassa olevan valmiuslain kokonaisuutta ja toimivuutta? Mitä valmiuslaissa tulisi erityisesti kehittää?

-

Onko muita näkökulmia, joita edustamanne taho erityisesti toivoisi otettavan huomioon valmiuslain uudistamista koskevassa työssä?

-

Kronbäck Visa
Liikennevakuutuskeskus